

Škodljiva prepoved sosedske pomoči

V prvem tednu tega leta smo preko medijev izvedeli, da pripravlja Vlada predlog zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, v katerem se med drugim omejuje tudi t.i. sosedska pomoč. Če držijo povzetki medijev, smo tako priča še eni norosti, ki jo bo nad svojimi državljani zagrešila oblast. Vse skupaj bi nas moralo biti sram.

V času, ko se soočamo z dramatično negativnimi finančnimi, ekonomskimi, socialnimi in drugimi pokazatelji, ostaja ena najpomembnejših opornih točk našega družbenega sobivanja prav medčloveški odnos. V času krize, ko se znaten del prebivalstva sooča z materialno revščino, ko kronično zmanjkuje optimizma in zaupanja v državne institucije in se kopičijo vse druge vrste problemov in težav, moramo predvsem paziti, da ostanemo ljudje, človečni v tolikšni meri, da bomo v stiski priskočili drug drugemu na pomoč. Seveda v tem pogledu ne smemo pričakovati idile, kajti ko zmanjkuje materialnih dobrin in upanja, se ljudje pogosto obnašamo sebično. Toda na srečo Slovenci vsakodnevno dokazujemo, da kljub naši potrošniški obsedenosti in pregovorni zavistnosti še vedno premoremo dovolj solidarnostnega čuta, da bližnjemu ali daljnemu v hudi stiski le priskočimo na pomoč. Z denarjem, s kakšnim dejanjem, s toplo besedo ali čim drugim. Včasih pomagamo sorodniku, včasih sosedu, včasih invalidu ali neznani družini, ki preko medijev prosi za pomoč, včasih obubožanim v potresu ali poplavi in včasih tudi lačnim in prizadetim v drugih državah in na drugih kontinentih. Gre za tisto temeljno odzivnost, ki nas dela človečne (humane) in zaradi katere se, kadar jo v sebi prebudimo in udejanjimo, počutimo najbolje. Ko doživimo takšno ali drugačno nesebično pomoč, se zavemo, kako pomembno in prijetno je biti človeku človek.

Kot je znano, je slovenska država posebna tudi zato, ker v državni himni izraža zavezo dobrososedskim odnosom: Ne vrag, le sosed bo mejak. Resda gre tu za stremeljenje po dobrososedskem odnosu med (Slovenci in) sosednjimi narodi, toda v resnici je tako, da je lahko katerakoli družba zdrava in uspešna le takrat, ko tudi njeni posamezniki gojijo pretežno dobrososedske odnose.

Teh odnosov pa ne more ustvariti pravo. Te odnose ustvarjamo in negujemo ljudje z vsemi svojimi bolj ali manj subtilnimi socialnimi tkivi. S pozdravom, pogovorom, nasmehom, morebiti igro ter nenazadnje tudi s sosedsko pomočjo. Kjer takšnega tkiva ni, kjer bližnji ali daljnji sosedje le še nemo in brezosebno hodijo drug mimo drugega, tam družba umira. Tam ni več sosedov, znancev ali prijateljev, pač pa so le še premikajoča se trupla, ki se ne zavedajo, da jih je človeškost že zapustila. Da ne bi postali takšna živa trupla, moramo ostati čim bolj človečni ter kljub naglici, razdraženosti, jezi, žalosti in drugim oblikam nemira in bolečine v sebi venomer znova obujati tiste pozitivne in plemenite človeške lastnosti, ki nas povežejo z drugimi in nam bistveno dopolnjujejo smisel zemeljskega življenja.

Ena temeljnih značilnosti tega sveta je, da se kakovostne stvari dolgo gradijo, porušiti pa jih je mogoče v trenutku. To velja še posebej za medčloveške odnose. Tudi za med-sosedske. Tu nam ekonomska in socialna kriza prinaša poseben izziv. V času, ko se povečuje brezposelnost, zmanjšujejo plače, povečuje revščina in poraja vedno več negotovosti in strahu, lahko postanemo drug drugemu (še) boljši sosede. Ta čas nas preizkuša tudi v tej smeri. Ali se bomo še bolj zaprli vase, ignorirali druge ter poskrbeli zgolj za sebe in svoje družinske člane, ali pa bomo zmožni ohranjati in v še večji meri razviti tudi sočuten, solidaren in spodbuden odnos do bližnjih in daljnjih sosedov (na nek način smo v tej naši Sloveniji kar vsi sosedi drug drugemu).

Žal Vlada očitno meni, da kriza ni dovolj. Zdaj nas bo preizkusila še ona. Seveda s pomočjo zakona. Kako znano in predvidljivo. Na ta način bo omejila možnosti med-sosedske pomoči. Zakon bo predpisal denarne sankcije za podjetnika, ki bo na področju svoje zasebne dejavnosti pomagal sosеду. V času, ki naravnost vpije po vseh drugih in drugačnih finančnih, ekonomskih in socialnih ukrepih, bo oblast udarila tam, kjer bo naredila nepopravljivo škodo. Po lastnem družbeno-moralnem tkivu, kolikor ga je še ostalo. Po ljudeh, ki s(m)o si sosede. Ali gre pri tistih, ki so se tega domislili za popolno izgubo etičnega čuta in empatije, ali za popolno nepoznavanje psiho-socialnih dejavnikov – vse to niti ni več toliko pomembno. Zdaj smo Slovenci že tako navajeni vseh teh družbenih ekperimentov, da skorajda nihče več ne opazi, kaj se tu v resnici dogaja, kaj šele, da bi povzdignili glas in spregovorili v prid zaščiti zdrave pameti. Zato nas je res lahko sram.

V času, ko bi morala oblast iskati (in najti!) najrazličnejše spodbude za razvoj podjetništva in za večjo konkurenčnost našega gospodarstva, se torej ukvarja (tudi) s tem, kako zakonsko prepovedati ali omejiti t.i. sosedsko pomoč. Kot da vsa (do)sedanja zakonodaja ne omogoča izterjave zadostne količine davkov ter učinkovitejšega odkrivanja in sankcioniranja dela na črno, predvsem pa – kar je bistveno večji problem – korupcije ter gospodarskega in podobnega kriminala.

Omejitev dela na črno v okviru t.i. med-sosedskih razmerij je z vidika reševanja države kapljica v morju, z vidiki poslabševanja medčloveških odnosov pa pravi niagarski slap onesnažene vode. Gre še za en maneuver – zavestni ali nezavedni – preusmerjanja pozornosti z resničnih problemov na bolj ali manj zanemarljive. Če bi bilo na ravni političnih in gospodarskih elit dovolj poštenosti in volje, bi bila naša država danes mnogo bogatejša in ekonomsko uspešnejša, ljudje pa bi bili bolj razumevajoči do težavnosti izvajanja oblasti ter do splošne nuje zategovanja pasu v času svetovne in domače krize. Tako pa v nebo vpijoče družbene krivice in odsotnost volje na strani družbenih elit, da bi identificirala svoja zdrava in bolna jedra ter obojim namenila tisto, kar jim gre, državo še vedno pogreza v mlakužo. Zakonska omejitev sosedskega »dela na črno« naj bi po besedah pristojnega ministra prinesla prepoved sosedske pomoči s strani vsakogar, ki je »profesionalno v nekem poslu in bi iz naslova te dejavnosti vršil sosedsko pomoč.« Prepoved bo veljala v primerih, ko bo delo vezano na dejavnosti pravne osebe ali samozaposlene osebe ter v primeru opravljanja dela na nepremičninah in premičninah, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti. Minister pravi: »Če je nekdo profesionalno v nekem poslu in bi iz naslova te dejavnosti vršil sosedsko pomoč, to ne bo dovoljeno.« Konkretno to pomeni, da vam nek sosed, ki denimo opravlja samostojno dejavnost kot frizer, ne bo smel doma brezplačno urediti pričeske. Če vam torej za svojo storitev ne bo izdal računa, bo plačal kazen 2.000 evrov.

Na ministrstvu ob tem pojasnjujejo, da se zavedajo nekaterih odprtih vprašanj oziroma možnih težav pri zagotavljanju nadzora nad izvajanjem takšnega zakona. Tako naj bi bila sosedska pomoč še vedno dopustna v primerih, ko med sosedi obstaja določena bližina v smislu prebivanja. Pri tem še ni jasno, ali bodo pristojni nadzorniki to bližino merili v kilometrih ali v človeških odnosih, vsekakor pa naj bi ministrstvo do uveljavitve zakona našlo v tem pogledu rešitve, ki bodo izvedljive. Problem je seveda tudi, kako naj bi denimo inšpektor nadziral, ali zasebni frizer brezplačno ureja pričesko sosеду (s katerim ni v zadostni bližini), če se to dogaja v stanovanju, kajti kot vemo, ustava zagotavlja

nedotakljivost zasebnosti stanovanja, zato inšpektor ne more kar vdreti v hišo in oglobiti takšnega »kriminalca«, tj. soseda – frizerja.

Toda resnični problem sploh ni v takšnih in drugačnih zakonskih formulacijah ter v iskanju realnih možnosti za izvajanje zakona. Problem je v miselnosti, da je treba sedaj po državljanih, med katerimi je vedno večja množica takšnih, ki jim ta država ne omogoča, da bi sploh lahko zakonito zaslužili za svoje normalno preživetje, udariti še s takšno ponižujočo obliko nadzora in sankcioniranja t.i. dela na črno. Ali bomo zdaj spodbujali že to, da bo sosed ovajal soseda? Ali bomo preprečevali brezplačno POMOČ, ki jo bo dobronameren posameznik na opisani način ponudil sosedu oziroma njegovi družini? Ali torej nekdo, ki poklicno opravlja neko dejavnost, te ne more in ne sme opravljati za soseda brezplačno, zgolj kot prijateljsko, solidarnostno pomoč? Ali nam zakon sploh sme prepovedati, da delujemo prostovoljno in brezplačno v prid sočloveku, sodržavljanu?

Opisana ideja, ki jo vsebuje predlog zakona je družbeno destruktivna, zato upam, da se bo v prihodnjih dneh in tednih kritično oglasilo čim več državljanov, ki bodo ministrstvo in Vlado pozvali, da od predlagane zakonske zamisli odstopi ter raje bolje nadzira samo sebe in vse tiste, ki so davkoplačevalce v preteklih desetih ali dvajsetih letih nesmotrno ali nezakonito prikrajšali za stotine ali celo tisoče milijonov evrov.

Avtor objave: **prof. dr. Miro Cerar**

Vir: www.ujet.si

Efekta d.o.o.
Računovodske storitve in poslovno svetovanje
Tehnološki park 19
1000 Ljubljana

T: 01 620 33 30
F: 01 620 33 39
E: info@efekta.si
I: www.efekta.si